

การวิพากษ์หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
โดย ดร.ธนิต โสรัตน์

วันที่ 1 สิงหาคม 2562

1. ประเด็นที่เห็นสอดคล้อง คือหลักสูตรจะต้องนำผลกระทบของการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก หลักสูตรต้องมีความทันสมัยไม่ใช่ลักษณะ “Qualification Mismatch Demand” ทำให้บัณฑิตตกงานกันเป็นจำนวนมาก
2. การฝึกงาน 320 ชั่วโมงหรือประมาณ 40 วัน (2 เดือน) ควรจะมีการกำหนดเป้าหมายของสถานประกอบการ ควรมีการทำความร่วมมือ (MOU) กับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือสมาคมที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมอาหารสำเร็จรูป, สมาคมถุงมือยาง, สมาคมที่เกี่ยวกับการส่งออกยางและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับยางพารา ฯลฯ ต้องมีเบี้ยเลี้ยงที่เหมาะสมเพราะจะเป็นภาระให้กับผู้ประกอบการ การฝึกงานต้องควบคู่ไปกับการเลคเชอร์สรุปประเด็นที่ฝึกงานซึ่งควรจะทำเป็นหลักสูตรการฝึกงานให้กับผู้ประกอบการ ที่สำคัญต้องเตรียมตัวเด็กก่อนที่จะฝึกงาน
3. หมวดวิชาการศึกษาทั่วไปของทุกหลักสูตร ควรทบทวนให้สอดคล้องกับข้อ 11 (หน้า 9) ที่มุ่งเน้นประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล โดยเฉพาะสาระที่ 1, สาระที่ 2 และสาระที่ 7 หากจะยังใช้อยู่ควรจะปรับข้อสาระและแนวการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาทางวิชาการในช่วงเวลาหนึ่งก็จะล้าสมัยต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ ข้อเสนอแนะมีดังนี้
 - สาระที่ 1 ควรเปลี่ยนเป็นเศรษฐศาสตร์กระแสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการศึกษาในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและการบริโภคบนความสมดุล เน้นด้านการคุณค่ามากกว่ามูลค่าเพื่อให้เกิดความยั่งยืนโดยไม่ทำลายทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจและทุนทรัพยากรธรรมชาติ-สิ่งแวดล้อม อีกทั้งการใช้ชื่อดังกล่าวจะมีความยืดหยุ่นในการปรับแก้ในอนาคต
 - สาระที่ 2 หลักสูตรความเป็นพลเมืองดีสามารถบรรจุไว้ร่วมกับสาระที่ 1
 - สาระที่ 3 การเป็นผู้ประกอบการเป็นการยกระดับการแก้ปัญหาการเหลื่อมล้ำด้วยการใช้ Business Startup แต่หน่วยกิจให้ความสำคัญเพียง 1 หน่วยกิจ ข้อนี้ควรจะเป็นถึงระดับ 4 หน่วยกิจ
 - สาระที่ 4 หัวข้อหลักสูตร การอยู่อย่างรู้เท่าทันและรู้ดิจิทัลไม่ทราบว่าในทรานสคริปจะเขียนเป็นภาษาอังกฤษอย่างไร เด็กจะนำไปใช้ต่อยอดเรียนต่างประเทศหรือทำงาน คนภายนอกจะเข้าใจมากน้อยเพียงใด แนะนำให้ใช้เป็น “ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์” (Program Computer Skill) เนื่องจากข้อนี้เป็นหัวข้อสำคัญบัณฑิตใหม่ใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานแทบไม่ได้ Excel, Word การทำกราฟตาราง ฯลฯ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ต่อยอดไปสู่โปรแกรม ERP หรือโปรแกรมซึ่งมีความซับซ้อน

4. **วิชาเอกการเงิน วิชาบังคับควรเปลี่ยนเป็นวิชาเลือก** เช่น หลักการลงทุน การวิจัยการเงิน 2 โดยนำวิชาเลือก เช่น การบริหารสินเชื่อ การเงินเพื่อการค้าระหว่างประเทศ (ควรเปลี่ยนจากการเงินเพื่อการนำเข้า-ส่งออก) เนื่องจากบัณฑิตที่จบและทำงานด้านการเงินจะเกี่ยวข้องกับการลงทุนซึ่งจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย BOI, การเงินระหว่างประเทศเกี่ยวข้องกับการเงินการค้าระหว่างประเทศหรือ Incoterm, ความรู้เกี่ยวกับ Letter of credit ซึ่งผู้ทำงานด้านการเงินกับบริษัทที่เกี่ยวข้องกับ Import – Export จะต้องรู้เรื่องเหล่านี้
5. **วิชาตลาดเงินและสถาบันการเงิน** ควรจะทบทวนหลักสูตรโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเงินและธนาคารโดยเนื้อหาไม่ครอบคลุมที่เกี่ยวข้องกับตลาดเงินและสถาบันการเงินยุค 4.0 ที่ควรมีหลักสูตรดิจิทัล เช่น Digital Money Economics, Financial Engineering, Digital Money and Block chain, Fintech Technology รวมถึง Digital Currency Money ซึ่งจะเป็นรูปแบบของเงินในอนาคต ตลอดจน IPO : Initial Public Offering คือการเสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรกและ ICO : Initial Coin Offering คือการระดมทุนและลงทุนเพื่อที่จะเปิดตัวโปรเจกต์โครงการหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ของบริษัทสตาร์ทอัพโดยมีการออกเหรียญดิจิทัลประเภท ต่าง ๆ เช่น Cryptocurrency, Libra, Bitcoin ฯลฯ
6. **กลุ่มวิชาการวางแผนเพื่อการเกษียณควรเปลี่ยนรหัส 473-306** จากการวางแผนเพื่อการเกษียณเป็น Financial Saving Management หรือการจัดการบริหารเงินออมซึ่งน่าจะเหมาะสมกว่าใช้คำว่า “Retirement Planning” (ถึงแม้จะมีวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับสังคมสูงอายุแต่ไม่ควรใช้หัวข้อที่ไม่ยืดหยุ่น)
7. **วิชาบังคับเอกการตลาดและวิชาเลือก** ควรมีการพิจารณาปรับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของด้านการตลาดโดยมีข้อเสนอแนะดังนี้
- E-Marketing Promotion เกี่ยวข้องกับการออกแบบการส่งเสริมการตลาดดิจิทัล, การออกแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค เช่น Facebook, Website, Intragram, Twitter
 - Marketing on Supply Chain 4.0 เกี่ยวข้องกับการตลาดเพื่ออุตสาหกรรมที่ไม่ได้ขายตรงถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย เกี่ยวข้องกับการขายการตลาดในโซ่อุปทานการผลิต
 - Sale Approach คือการเสนอขายโดยตรงกับในลักษณะ Face to Face ซึ่งพบว่าเด็กที่จบใหม่ไม่สามารถทำหน้าที่นี้ได้และจะท้อจนต้องออกจากงาน
 - Services Business Marketing การตลาดสำหรับธุรกิจบริการ เช่น ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการท่องเที่ยว ฯลฯ
 - Startup New Business Marketing การตลาดสำหรับธุรกิจขนาดเล็กและผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่เริ่มต้นใหม่รวมถึงการตลาดสำหรับ OTOP
 - Multi & Omni – Channel Marketing ในเนื้อหาระบุเฉพาะ Omni แต่การจะไปถึงตรงนั้นได้จะต้องรู้จักการตลาดแบบผสมผสานโดยการใช้ออนไลน์ดิจิทัลและมีเดีย
 - Mice Marketing งานในส่วนนี้ปัจจุบันมีอยู่ถึง 1.81 แสนตำแหน่งมูลค่ามากกว่า 2.13 แสนล้านบาท มีอัตราการเติบโตแบบก้าวกระโดดไม่ได้กำหนดไว้ในเนื้อหาด้านหลักสูตร

8. วิชาเอกการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน โดยข้อเท็จจริงเป็นที่ยอมรับว่าโลจิสติกส์เป็นส่วนย่อยอยู่ในโซ่อุปทาน หลักสูตรควรจะชัดเจนว่าเป็น Supply Chain Management หัวข้อที่ใช้อยู่เดิมอยู่ในช่วงยุคต้นของทศวรรษที่ผ่านมาที่ยังสับสนระหว่างโลจิสติกส์กับซัพพลายเชนมีข้อเสนอแนะดังนี้

- ในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาบังคับ รหัส 476-201 (ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์) ควรจะเปลี่ยนเป็น “Logistics Best Practices” หรือการจัดการโลจิสติกส์ที่เป็นเลิศ
- การจัดการขนส่งและกระจายสินค้ารหัส (476-202) ควรแยกหลักสูตรออกเป็น Transportation และ Distribution ออกจากกันเพราะทั้งสองวิชาเป็นคนละส่วน ปัจจุบันการกระจายสินค้ามีความซับซ้อนเป็นที่ยอมรับว่ามีการแยกออกเป็นคนละส่วนจากการขนส่ง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวข้องกับ Transportation Management : หลักสูตรเกี่ยวข้องกับ

- (1) การขนส่งด้วยรถบรรทุก (Truck Freight) ต้องรู้เรื่องเกี่ยวกับรถบรรทุก ประเภทของรถกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความปลอดภัยและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางถนน
- (2) การขนส่งทางราง (Rail Freight) เกี่ยวข้องกับระบบการขนส่งด้วยระบบรางซึ่งในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะมีการเชื่อมโยงระบบรางทางคู่ (Double Track) ซึ่งจะทำให้สัดส่วนการขนส่งด้วยระบบรางจากร้อยละ 2 ไปสู่ร้อยละ 30
- (3) การขนส่งทางเรือ (Sea Freight) เกี่ยวข้องกับการขนส่งชายฝั่งและการขนส่งข้ามมหาสมุทร เกี่ยวข้องกับเรื่องของพอร์ต ประเภทของเรือ ประเภทของตู้คอนเทนเนอร์และเส้นทางเดินเรือ (Global Maritime Route)
- (4) การขนส่งทางอากาศ (Aviation Freight) ฯลฯ เนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการด้านขนส่งประเภทต่าง ๆ ตลอดจนผู้ประกอบการ Freight Forwarder
- (5) International Freight Negotiate การเจรจาต่อรองค่าระวางสินค้าระหว่างประเทศ
- (6) Transport Innovation & Technology นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวข้องกับ Cargo Distribution Management หลักสูตรเกี่ยวข้องกับการ

- (1) กระจายสินค้าในโซ่อุปทานการผลิต, การกระจายสินค้าปลีกประเภทต่าง ๆ เช่น Convenience Store และ Mega Store, การบรรจุภัณฑ์เพื่อการกระจายสินค้า (Packaging and Container)
- (2) รหัสที่ควรย้ายไปเป็นวิชาเลือก เช่น การสร้างแบบจำลองโซ่อุปทาน (476-303), ตัวแบบการหาตำแหน่งที่เหมาะสมที่สุดในการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (476-305), การวางแผนจัดการทรัพยากรมนุษย์ (476-401)
- (3) วิชาเลือก ที่ควรนำมาเป็นวิชาบังคับ เช่น การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ(476-204), การจัดการส่งออกและนำเข้า(476-306), การบรรจุภัณฑ์สำหรับโลจิสติกส์(476-406) ซึ่งทั้ง 3 หลักสูตรเป็นสาระสำคัญของผู้ที่จะต้องไปทำงานทั้งกับบริษัทนำเข้าส่งออกและผู้ให้บริการโลจิสติกส์
- (4) ข้อเสนอแนะหลักสูตรการจัดซื้อและการจัดหา (476-301) ซึ่งควรที่จะเพิ่มหลักสูตร E-Bidding และ Online Purchase เข้าไปในเนื้อหา

9. หลักสูตรซัพพลายเชนของยุคดิจิทัลที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมและแก้ไขหลักสูตรเก่า เช่น

- หลักสูตรซัพพลายเชน 4.0 เกี่ยวข้องโดยตรงกับ Lean Automation System Integration (LASI) เป็นหัวใจของซัพพลายเชน(ไม่มีไม่ได้) บางทีก็เรียกว่า Digital Lean Automation Supply Chain เป็นซัพพลายเชนที่เชื่อมโยงกับด้วยดิจิทัลผสมผสานกับการใช้เอไอและ Machine Learning รวมถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเชื่อมโยงโซ่อุปทาน
- Supply Chain Safety & Environment เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสากลในซัพพลายเชน เช่น ISO 9001:2015, ISO 39001, 2012 Q-Mark, Q-Mark Cold Chain และมาตรฐานความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในโซ่อุปทานการผลิต (AEO) ตลอดจนมาตรฐาน TSM (Transport Safety Standard) ปัจจุบันมาตรฐานความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญที่ผู้นำเข้าส่งออกจะต้องเข้าใจ ตัวอย่างเช่น IUU Fishing
- Supply Chain Risk Management เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงในโซ่อุปทานการผลิต เช่น การประกันภัย, ความต่อเนื่องในธุรกิจภายในสถานการณ์วิกฤตและภัยพิบัติต่าง ๆ (BCM), การบริหารจัดการสินค้าอันตราย (Dangerous Goods), การบริหารความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับภัยก่อการร้าย เช่น มาตรฐาน Customs and Trade Partnership Against Terrorism (C-TPAT) ของสนง.และ AEO Standard เป็นมาตรฐาน EU และประเทศญี่ปุ่น
- Customs Process กระบวนการศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก ซึ่งปัจจุบันยกระดับเป็นระบบ Paperless
- Customer service 4.0 กระบวนการหลังการขายในลักษณะที่เป็นงานบริการลูกค้าและหรือการขายทางออนไลน์

